

ДОСВІД СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ ПОЛЬШІ ДЛЯ УКРАЇНИ

Сухаревська Д. Д., аспірант
Миколаївського національного аграрного університету

В усьому світі Україна має найбільший потенціал для розвитку органічного землеробства, для цього є всі сприятливі умови: дешева робоча сила, невисокий рівень забрудненості полів хімічними добривами та висока родючість чорноземів. За даними дослідження ФАО, Україна може стати одним з основних світових донорів у

продовольстві, якій належить 30% світового чорнозему. Маючи вдале географічне розположення країни та відповідні кліматичні умови, українські підприємства можуть виробляти значно більше сільськогосподарської продукції, що значно перевищують внутрішні потреби населення, а надлишок продукції продається на світовому ринку. Тому в Європі наша країна розглядається як донор з продовольства.

Питаннями розвитку органічного виробництва продукції займаються такі вчені: як Артиш В.І., Корчинська С.Г., Сіренко Н.М., Потапенко В.Г., Сокол Л. М., Стефановська Т. Р., Підліснюк В.В. та інші, проте залишається багато проблем, які потребують наукового розв'язання. Великої уваги заслуговує досвід стимулювання господарств до переходу на виробництво органічної продукції в Польщі та Білорусії, який може бути використаний в Україні з урахуванням національних особливостей.

З 2002 року в Україні активним став рух виробництва органічної продукції. У 2002 року під виробництво органічної продукції було відведено 240000 га сертифікованої площі, а в 2014 році площа збільшилась до 400764 га. Родючість ґрунтів створюють сприятливі умови для переходу господарств від традиційного виробництва продукції до органічного.

В світі розвиток органічної продукції відбувається дуже швидко. Зростають обсяги міжнародної торгівлі органічними продуктами, збільшується попит споживачів на екологічно чисту продукцію, кожна країна яка займається виробництвом органічної продукції стимулює своїх виробників державною підтримкою до збільшення обсягів екологічно-чистої сировини. Держава відіграє значну роль у розвитку органічного виробництва шляхом надання дотацій при переході від конвенційного виробництва до органічного, такі умови існують в Швейцарії, Німеччині, Нідерландах, Франції, Чеській Республіці, Молдові, Туреччині, США, Ірландії, Канаді та Польщі, тобто країн які входять до швейцарсько-українського проекту [2]. Так, у Польщі «органічні» господарства отримували субсидії в розмірі 108 дол. США на кожні 100 га ріллі, 38 дол. США у розрахунку на гектар пасовищ та близько 150 дол. США на кожен гектар багаторічних насаджень. Крім того, держава також частково компенсувала вартість проведення сертифікації «органічних» господарств, в Ірландії господарства після затвердження статусу «органічного» отримують дотацію в розмірі 121 євро/га [3].

Найкращим прикладом з розвитку органічного виробництва продукції для України є Польща. Ще у 1980 році у Польщі розпочався

розвиток органічного сільського господарства. У 1989 році з'явилася перша Асоціація органічних фермерів «Еколанд». В 2010 році до членства Міжнародної Федерації органічного сільськогосподарського руху (IFOAM) увійшло сім польських організацій.

З 2011 року під органічним землеробством обробляються 609412 гектарів сільськогосподарських земель Польщі, що складає 3,9% від загальної площі сільськогосподарських угідь. Під органічним виробництвом знаходиться 60% земель: 609412 гектарів, які вже мають статус «органічні» та 40% - в перехідному періоді. З 2000 року площа, відведена під органічне виробництво продукції зросла у 20 разів. Польща посідає перше місце в Європі за темпами росту площ зайнятими під органічне виробництво продукції. У 2011 році нараховувалося 23430 виробників та 260 переробних підприємств які займалися виробництвом екологічно-чистої продукції. В Україні у 2014 році налічувалося 127 виробників та 81 переробних підприємств [1].

У Польщі діє Дорадчий центр сільського господарства, розташований в місті Радом. Фермери та переробні підприємства можуть приїхати в центр та дізнатися детальну інформацію про органічне виробництво та законодавство. Існують навчальні центри для проведення тренінгів щодо практичних аспектів переробки органічних продуктів та демонстраційна ферма. Загалом у Польщі діє мережа з 60 демонстраційних органічних господарств. В Україні існують центри де можуть надати консультації відносно діяльності органічного виробництва продукції, зокрема:

- Асоціація учасників біовиробництва «БЮЛан Україна», міжнародна громадська організація;
- Федерація органічного руху України;
- Громадська спілка «Органічна Україна»;
- Сертифікаційний орган «Органік стандарт»;
- Інформаційний центр «Зелене досьє», міжнародна благодійна організація;
- Асоціація «Україна Схід Органік»;
- Львівська міська громадська організація «Екотерра»;
- Торговий Дім Органік Ера;
- Академія ретейлу.

Існують в Україні і іноземні проекти, які дають можливість посилити конкурентоспроможність українського органічного сектору для всіх видів підприємств, здатність використовувати інноваційні інструменти, спрямувати економіки на розвиток конкурентоспроможної економіки:

- розвиток органічного ринку в Україні, шведсько-український проект;
- проект «Сприяння економічного розвитку й зайнятості» спільно з Німеччиною;
- забезпечення сталих умов для розвитку органічного харчового ланцюга на основі досвіду та прозорості, французько-український проект;
- проект АгроІнвест, американсько-український проект;

Проводяться міжнародні конференції присвячені темі «Поєднання науки, освіти, практичного виробництва і справедливого продажу якісної органічної продукції» з метою співпраці у розробленні та освоєнні інноваційних технологій конкурентоспроможного органічного виробництва продукції рослинництва і наукових основ адаптивних систем землеробства. Також, для обміну досвідом проводять обмін працівниками – для покращення свої знань та спостереження за технологіями які застосовуються закордоном для впровадження в господарствах на Україні.

У великих містах Польщі створено спеціалізовані місцеві ринки, де продукція від виробників або фермерів надходить до споживачів. В Україні існують у великих супермаркетах є відділи з продукцією яка має логотип «Екологічна».

Найголовніше – це державна підтримка та надання субсидій для діяльності сільськогосподарських виробників з органічною продукцією. У Польщі державна підтримка відбувається за двома напрямками:

- з національного бюджету здійснюється підтримка наукових досліджень органічного сільського господарства; виплати на інспектування та сертифікацію, дорадчі послуги;
- підтримка сільськогосподарських підприємств та розвиток органічного сектору здійснюється через агроекологічні заходи, просування та поширення інформації, участь фермерів у перевірці якості харчових продуктів.

Підтримка є як державною, так і спільною між Польщею та країнами ЄС. В Україні державна підтримка органічного виробництва відсутня взагалі, але існують виробничі підприємства, такі як «БІОЛан Україна», основним завданням яких є надання повного комплексу послуг усім учасникам органічного ринку, в залежності від потреб.

Ринок органічної продукції України має значний потенціал. Вітчизняні науковці стверджують, що на сьогоднішній день Україна має близько 8 млн. га екологічно чистих чорноземів, які умовно можна

об'єднати у чотири масиви [3]. Окрім того, майже 16 млн. га чорноземів розташовані окремими ділянками в різних регіонах країни і також є придатними для ведення органічного сільського господарства [2].

Отже, Польща – це країна з розвинутою технологією та повністю націлена на перехід до органічного виробництва продукції, що слугує яскравим прикладом для України. В Україні існує велика перспектива для переходу господарств від конвенційного виробництва до органічного. В нашій країні, як і в Польщі, прагнуть допомогти підприємцям спеціальні організації. Основним недоліком є те, що в Україні відсутня державна підтримка в грошовому еквіваленті, що дало б більший поштовх для підприємців. В Польщі існуюча система дотацій заохочує та стимулює сільськогосподарські господарства до переходу на органічне виробництво.

Література

1. Швейцарсько-український проект «Розвиток органічного ринку в Україні» (2012-2016) / Органік бізнес – довідник України – 2014. - м. Київ, Україна
2. Швейцарсько-український проект «Розвиток органічного ринку в Україні» (2012-2016) / Можливості державної підтримки для розвитку органічного сільського господарства. – 2013. – м. Київ, Україна
3. Милованов Є.В. Особливості розвитку ринку органічних продуктів / Є.В.Милованов //Агроінком. - 2007. - №3-4. С.48-51